

The prospects for further research include the development of comprehensive methodological models for integrating artificial intelligence into lecture design, empirical studies on its impact on learning outcomes, and the investigation of ethical and pedagogical aspects of AI use in higher education.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Литвинова С. Г. Технології відкритого навчального середовища як науковометодична проблема Цифрова трансформація освіти і науки: теорія і практика: збірник наукових праць / за ред. В. Ю. Бикова, А. В. Яцишин. К.: ФОП Ямчинський О. В., 2019. С. 43-58.
2. Baker R. S., Inventado P. S. Educational Data Mining and Learning Analytics. In: Learning Analytics. New York: Springer, 2014. P. 61–75. DOI:10.1007/978-1-4614-3305-7_4
3. Holmes W., Bialik M., Fadel C. Artificial Intelligence in Education: Promises and Implications for Teaching and Learning. Boston: Center for Curriculum Redesign, 2019. 242 p.
4. Ifenthaler D., Yau J. Y.-K. Utilising Learning Analytics for Study Success: Reflections on Current Empirical Findings. *Educational Technology Research and Development*. 2020. Vol. 68. P. 2013–2035. URL: <https://doi.org/10.1007/s11423-020-09788-z>
5. Luckin R. Machine Learning and Human Intelligence: The Future of Education for the 21st Century. London: UCL Institute of Education Press, 2018. 167 p.
6. Morze N. V., Strutynska O. V. Digital Competence of Teachers in the Context of Educational Transformation. 2020. DOI:10.5220/0012065000003431
7. Selwyn N. Should Robots Replace Teachers? AI and the Future of Education. Cambridge: Polity Press, 2019. 160 p.
8. Zawacki-Richter O., Marin V. I., Bond M., Gouverneur F. Systematic Review of Research on Artificial Intelligence Applications in Higher Education. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*. 2019. Vol. 16(1). DOI:10.1186/s41239-019-0171-0

REFERENCES

1. Lytvynova, S. H. (2019). Tekhnolohiyi vidkrytoho navchal'noho sere dovyscha yak naukovo-metodychna problema [Technologies of open learning environment as a scientific and methodological problem]. In: V. Yu. Bykov, A. V. Yatsyshyn (Eds.), Tsyfrova transformatsiya osvity i nauky: teoriya i praktyka: zbirnyk naukovykh prats' Kyiv: FOP Yamchynskiy O. V. P. 43–58. [in Ukrainian]
2. Baker, R. S., Inventado, P. S. (2014). Educational Data Mining and Learning Analytics. In: Learning Analytics. New

York: Springer. P. 61–75. DOI:10.1007/978-1-4614-3305-7_4 [in English]

3. Holmes, W., Bialik, M., Fadel, C. (2019). Artificial Intelligence in Education: Promises and Implications for Teaching and Learning. Boston: Center for Curriculum Redesign. [in English]
4. Ifenthaler, D., Yau, J. Y.-K. (2020). Utilising Learning Analytics for Study Success: Reflections on Current Empirical Findings. *Educational Technology Research and Development*. Vol. 68. P. 2013–2035. URL: <https://doi.org/10.1007/s11423-020-09788-z> [in English]
5. Luckin, R. (2018). Machine Learning and Human Intelligence: The Future of Education for the 21st Century. London: UCL Institute of Education Press. [in English]
6. Morze, N. V., Strutynska, O. V. (2020). Digital Competence of Teachers in the Context of Educational Transformation. DOI:10.5220/0012065000003431 [in English]
7. Selwyn, N. (2019). Should Robots Replace Teachers? AI and the Future of Education. Cambridge: Polity Press. [in English]
8. Zawacki-Richter, O., Marin, V. I., Bond, M., Gouverneur, F. (2019). Systematic Review of Research on Artificial Intelligence Applications in Higher Education. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*. Vol. 16(1). DOI:10.1186/s41239-019-0171-0 [in English]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ЛЕЛЕКА Тетяна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри перекладу, прикладної та загальної лінгвістики Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: методи навчання англійській мові у вищій навчальній закладі, мовна інтеграція, мовні контакти, соціолінгвістика, психолінгвістика.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

LELEKA Tetiana – Candidate of Philological Sciences, Assistant Professor, Assistant Professor of the Department of Translation, Applied and General Linguistics of VolodymyrVynnychenko Central Ukrainian State University.

Scientific interests: methods of teaching the English language in higher school, language integration, language contacts, sociolinguistics, psycholinguistics.

*Стаття надійшла до редакції 08.03.2026 р.
Стаття прийнята до друку 25.03.2026 р.*

УДК 378.147:373.2

DOI: 10.36550/2415-7988-2026-1-223-359-364

ISSN 2415–7988 (Print) ISSN 2521–1919 (Online)

КОТ Надія –

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти Бердянського державного педагогічного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6610-7132>
e-mail: spf5@ukr.net

УЛЮКАЄВА Ірина –

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри дошкільної освіти
Бердянського державного педагогічного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9623-6656>
e-mail: irinagereevna@gmail.com

**НАУКОВО- ДОСЛІДНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ-МАГІСТРАНТІВ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ДОШКІЛЬНА ОСВІТА»**

У процесі дослідження авторами проаналізовано теоретико-методичні засади організації науково-дослідної роботи здобувачів магістерського рівня спеціальності «Дошкільна освіта», уточнено сутність дослідницької компетентності у контексті професійної підготовки майбутніх вихователів. Актуальність дослідження зумовлена сучасними вимогами до якості вищої освіти,

необхідністю інтеграції наукової й освітньої діяльності, а також потребою у формуванні фахівців, здатних до самостійного наукового пошуку, критичного мислення, впровадження інновацій у практику закладів дошкільної освіти. Метою статті було обґрунтування особливостей та умов організації науково-дослідної роботи здобувачів-магістрантів спеціальності «Дошкільна освіта»; визначення її ролі у формуванні дослідницької компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.

У результаті дослідження встановлено, що науково-дослідна робота магістрантів виступає системоутворювальним компонентом їхньої професійної підготовки і сприяє розвитку дослідницької компетентності як інтегративної якості особистості. Визначено, що найбільш ефективними формами науково-дослідної діяльності є виконання магістерських робіт та участь у наукових конференціях, тоді як систематична участь у наукових гуртках і написання наукових публікацій потребують додаткового стимулювання. Виявлено основні труднощі, з якими стикаються здобувачі у процесі виконання досліджень, зокрема нестачу часу, недостатній рівень методичної підготовки та знижену мотивацію. Доведено, що ефективна організація науково-дослідної роботи передбачає створення сприятливого освітнього середовища, посилення ролі наукового керівництва, інтеграцію дослідницьких завдань у навчальні дисципліни та використання інноваційних освітніх технологій. Отримані результати підтверджують доцільність системного підходу до організації дослідницької діяльності магістрантів як важливої умови підвищення якості їхньої професійної підготовки та готовності до інноваційної педагогічної діяльності.

Ключові слова: науково-дослідна робота; дослідницька компетентність; магістранти; дошкільна освіта; професійна підготовка; освітній процес.

KOT Nadia –

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Associate Professor Department of Preschool Education
Berdiansk State Pedagogical University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6610-7132>
e-mail: spf5@ukr.net

ULYUKAEVA Iryna –

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Head of the Department of Preschool Education,
Berdiansk State Pedagogical University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9623-6656>
e-mail: irinagereevna@gmail.com

RESEARCH WORK BY MASTER'S STUDENTS IN THE SPECIALISM «PRE-SCHOOL EDUCATION»

In this study, the authors analyse the theoretical and methodological foundations for organising research work among Master's degree students specialising in 'Early Years Education', and clarify the nature of research competence in the context of the professional training of future early years educators. The relevance of the study is determined by contemporary requirements for the quality of higher education, the need to integrate scientific and educational activities, and the need to train specialists capable of independent scientific inquiry, critical thinking, and the implementation of innovations in the practice of pre-school education institutions. The aim of the article was to substantiate the characteristics and conditions for organising research work among Master's degree candidates specialising in 'Preschool Education'; and to determine its role in the development of research competence among future teachers in preschool education institutions.

The study found that the research work of Master's students acts as a system-forming component of their professional training and contributes to the development of research competence as an integrative personal quality. It was determined that the most effective forms of research activity are the completion of master's theses and participation in academic conferences, whilst systematic participation in research groups and the writing of academic publications require additional encouragement. The main difficulties encountered by students in the research process have been identified, in particular a lack of time, insufficient methodological training and low motivation. It has been demonstrated that the effective organisation of research work involves creating a supportive educational environment, strengthening the role of academic supervision, integrating research tasks into academic disciplines, and utilising innovative educational technologies. The results obtained confirm the validity of a systematic approach to organising research activities for Master's students as a key condition for improving the quality of their professional training and their readiness for innovative pedagogical practice.

Key words: research work; research competence; Master's students; pre-school education; professional training; educational process.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. На сучасному етапі трансформації системи вищої освіти України, зокрема у контексті європейської інтеграції та впровадження інноваційних освітніх підходів, особливої актуальності набуває проблема організації ефективної науково-дослідної роботи здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти. Підготовка майбутніх фахівців спеціальності «Дошкільна освіта» потребує не лише засвоєння теоретичних знань і методичних умінь, а й формування здатності до самостійного наукового пошуку, осмислення педагогічних явищ і впровадження результатів досліджень у практику закладів дошкільної освіти. У цьому контексті науково-дослідна діяльність магістрантів розглядається як ключовий компонент їхньої професійної підготовки, що забезпечує розвиток дослідницької компетентності. Остання трактується як інтегративна характеристика особистості, яка поєднує знання методології наукового пізнання, уміння здійснювати

науковий аналіз, здатність формулювати й обґрунтовувати наукові гіпотези, а також готовність до впровадження інновацій у професійну діяльність [7; 5]. Важливою складовою цієї компетентності є вміння працювати з науковими джерелами, здійснювати емпіричні дослідження, інтерпретувати отримані результати та визначати перспективи подальших наукових пошуків.

У сучасних умовах підвищення вимог до професійної підготовки майбутніх педагогів, зокрема в межах дослідницько-орієнтованого навчання (RBL), особливого значення набуває цілеспрямована підготовка здобувачів до здійснення власної науково-дослідної діяльності. З цією метою у закладах вищої освіти впроваджуються спеціалізовані навчальні курси, спрямовані на формування базових дослідницьких умінь і навичок перед проходженням тривалої педагогічної практики в закладах освіти. Водночас результати сучасних досліджень [2; 3; 7; 6] засвідчують, що значна частина майбутніх педагогів

стикається з труднощами у процесі реалізації дослідницько-орієнтованого навчання. Зокрема, здобувачам часто бракує належного рівня дослідницьких знань, умінь і досвіду, необхідних для самостійного проєктування та здійснення дослідницьких проєктів. Окрім того, спостерігається недостатній рівень внутрішньої мотивації до наукового пошуку, що зумовлює формальне ставлення до виконання дослідницьких завдань та обмежує їхній розвивальний потенціал. Як наслідок, частина здобувачів педагогічних спеціальностей відчуває труднощі у взаємодії з вимогами RBL, що ускладнює формування рефлексивного мислення як ключового компонента дослідницької компетентності. У деяких випадках здобувачі займають опозиційну або пасивну позицію щодо дослідницької діяльності, сприймаючи її як додаткове навантаження, а не як ресурс професійного зростання. Така установка, на нашу думку, негативно впливає на якість засвоєння дослідницьких підходів і перешкоджає ефективному використанню потенціалу дослідницько-орієнтованого навчання.

Дотримуючись логіки наукового аналізу, слід зауважити, що проблема ускладнюється недостатньою розробленістю методичних засад організації навчання, заснованого на роботі з даними, а також обмеженою кількістю емпіричних досліджень, присвячених оцінці ефективності таких підходів у формуванні дослідницької компетентності майбутніх педагогів, зокрема дошкільної освіти. Наявні наукові праці лише частково висвітлюють потенціал інтеграції дослідницьких завдань у структуру професійної підготовки, що зумовлює необхідність подальшого теоретичного осмислення та експериментальної перевірки відповідних освітніх практик. Таким чином, актуальним напрямом сучасних педагогічних досліджень є обґрунтування ефективних умов організації дослідницько-орієнтованого навчання здобувачів вищої освіти, зокрема магістрантів спеціальності «Дошкільна освіта», які б сприяли формуванню їхньої дослідницької компетентності, розвитку рефлексивного мислення, підвищенню мотивації до наукової діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема осмислення сутності поняття «дослідницька компетентність» активно розробляється як у вітчизняній, так і в зарубіжній науковій літературі. Значний внесок у її теоретичне обґрунтування зробили такі науковці, як П. Нечипуренко, Ю. Волинець, Н. Стаднік, І. Щербань, Н. Борбич, В. Антонюк, В. Савченко та ін. Окремі аспекти розвитку дослідницьких компетентностей здобувачів освіти, зокрема тих, які виявляють схильність до наукової діяльності, висвітлено у працях В. Мелешка, О. Дишко та Н. Бобрич, О. Марчук та А. Дем'янчука.

Мета статті. Обґрунтування особливостей та умов організації науково-дослідної роботи здобувачів-магістрантів спеціальності «Дошкільна освіта»; визначення її ролі у формуванні дослідницької компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. Відповідно до поставленої мети визначено такі завдання: уточнити сутність і структуру дослідницької компетентності магістрантів; проаналізувати зміст, форми і методи організації їхньої науково-дослідної діяльності; охарактеризувати специфіку реалізації дослідницького компонента професійної підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності 012 «Дошкільна освіта» на прикладі

закладу вищої освіти «Бердянський державний педагогічний університет».

У процесі дослідження використано комплекс взаємопов'язаних методів, зокрема аналіз і синтез наукових джерел з проблеми дослідження, узагальнення теоретичних підходів до організації науково-дослідної роботи, а також конкретизацію основних положень щодо формування дослідницької компетентності майбутніх вихователів.

Виклад основного матеріалу дослідження. У контексті модернізації вищої педагогічної освіти і посилення дослідницької складової професійної підготовки особливої актуальності набуває проблема формування дослідницької компетентності майбутніх педагогів, зокрема здобувачів магістерського рівня спеціальності «Дошкільна освіта». З огляду на зростання вимог до якості освітнього процесу і впровадження інновацій у діяльність закладів дошкільної освіти, майбутній вихователю має виступати не лише як виконавець педагогічних функцій, а й як суб'єкт наукового пошуку, здатний до аналітичного осмислення професійної практики та продукування нових знань. Автори дослідження [7] зазначають, що «Навчання на основі досліджень (далі – НДР)» стало центральною концепцією в програмах педагогічної освіти в усьому світі. Воно розглядається як перспективний підхід до посилення дослідницької орієнтації в підготовці майбутніх педагогів, одночасно сприяючи дослідницькому, рефлексивному мисленню щодо власної професійної практики. Крім того, НДР спрямоване на розвиток дослідницької компетентності здобувачів, тобто знань і навичок, необхідних для оцінки, використання, генерування емпіричних доказів, а також афективно-мотиваційних схильностей, таких як інтерес та ставлення, для перенесення цих знань на практику.

Актуалізація зазначеної проблеми обумовлена нормативно-правовими документами, що регламентують підготовку фахівців галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка». Так, у Стандарт вищої освіти України за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта» визначено низку загальних і фахових компетентностей, які становлять підґрунтя для розвитку дослідницької компетентності та набувають подальшого поглиблення на магістерському рівні. Зокрема, йдеться про здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, уміння оцінювати якість професійної діяльності, готовність до безперервного навчання, а також здатність працювати з джерелами наукової інформації, здійснювати її пошук, оброблення й інтерпретацію [4]. Зазначимо, що на магістерському рівні ці компетентності трансформуються у більш складні дослідницькі вміння, що передбачають здатність до самостійного проєктування і реалізації наукових досліджень, використання сучасних методів педагогічної діагностики, інтерпретації емпіричних даних та впровадження результатів у практику закладів дошкільної освіти. Дотримуючись логіки наших міркувань, доцільно вважати сформовану дослідницьку компетентність магістрантів інтегративною якістю, що поєднує когнітивний, операційно-діяльнісний та мотиваційно-ціннісний компоненти. Таким чином, формування дослідницької компетентності здобувачів магістерського рівня спеціальності «Дошкільна освіта» є важливою умовою їхньої професійної самореалізації і забезпечення якості освітнього процесу.

Аналіз наукових досліджень [7; 6] дозволяє зробити висновки, що важливе місце посідає формування когнітивного компонента дослідницької компетентності, який визначає здатність майбутніх педагогів до усвідомленого й результативного здійснення науково-дослідної діяльності. Йдеться насамперед про систему дослідницьких знань, умінь і навичок, що забезпечують як залучення до наукових досліджень (їх аналіз, інтерпретацію та використання у професійній діяльності), так і безпосередню участь у їх проведенні. З урахуванням специфіки професійної підготовки магістрантів у галузі дошкільної освіти дослідницькі знання, уміння та навички доцільно розглядати як інтегровану систему, що відображає логіку наукового пізнання і водночас орієнтована на вирішення актуальних педагогічних проблем у закладах дошкільної освіти. Відповідно до підходу дослідників [6], структура навчання на основі досліджень може бути операціоналізована через ключові етапи дослідницького процесу, адаптовані до освітньо-професійного контексту підготовки майбутніх вихователів. По-перше, важливим є вміння формулювати дослідницьке питання, зокрема трансформувати практичні проблеми освітнього процесу в закладі дошкільної освіти у науково коректні дослідницькі завдання. Це передбачає здатність аналізувати педагогічні ситуації, виявляти суперечності та обґрунтовувати актуальність дослідження. Значущим компонентом є розроблення плану дослідження, що включає вибір методологічних підходів, визначення методів і процедур збору даних, а також планування етапів дослідницької роботи з урахуванням специфіки дошкільної освіти. Здобувачі мають оволодіти навичками збору емпіричних даних, зокрема шляхом педагогічного спостереження, анкетування, інтерв'ювання, аналізу продуктів діяльності дітей та інших методів, релевантних для освітнього середовища закладу дошкільної освіти. Не менш важливим є формування вмінь аналізу даних, що передбачає використання якісних і кількісних методів обробки результатів, їх систематизацію та узагальнення. Ключовим етапом є інтерпретація та практичне використання отриманих результатів, що передбачає формулювання обґрунтованих висновків, розроблення рекомендацій для педагогічної практики та впровадження інноваційних рішень у діяльність закладів дошкільної освіти.

Кожен із зазначених етапів характеризується сукупністю критеріїв, що відображають рівень сформованості відповідних знань і вмінь, необхідних магістрантам для успішного подолання вимог дослідницької діяльності. Таким чином, системне формування науково-дослідницьких компетентностей у майбутніх вихователів забезпечує їхню готовність до реалізації науково-дослідної роботи як невід'ємної складової професійної діяльності та сприяє підвищенню якості освітнього процесу в закладах дошкільної освіти.

З метою визначення рівня сформованості дослідницької компетентності здобувачів магістерського рівня спеціальності «Дошкільна освіта», виявлення ефективності організації науково-дослідної роботи, ролі наукового керівництва у її виконанні, а також з'ясування основних труднощів, з якими стикаються здобувачі у процесі здійснення дослідницької діяльності, було проведено анкетування 38 здобувачів вищої освіти Бердянського державного педагогічного університету.

На перше запитання «Як Ви оцінюєте рівень сформованості власних дослідницьких компетентностей у процесі навчання за спеціальністю «Дошкільна освіта»?», відповіді здобувачів розподілились наступним чином:

- 59,3 % достатній рівень;
- 33,3% високий рівень;
- 7,4% низький рівень.

Отримані результати свідчать про загалом позитивний рівень сформованості дослідницької компетентності у здобувачів. Домінування достатнього рівня вказує на те, що більшість респондентів володіє необхідними базовими знаннями та вміннями для здійснення науково-дослідної діяльності, проте ще потребує подальшого розвитку для досягнення високого рівня. Водночас значна частка відповідей на рівні «високий» (33,3%) демонструє наявність групи здобувачів із добре сформованими дослідницькими навичками, здатних до самостійного виконання наукових досліджень. Невеликий відсоток середнього рівня (7,4%) і відсутність низького рівня свідчать про те, що значних прогалин у формуванні дослідницької компетентності не виявлено.

Відповіді на наступне запитання «Які форми науково-дослідної роботи найбільше сприяють Вашому професійному розвитку?», відображені на рис. 1

Які форми науково-дослідної роботи найбільше сприяють Вашому професійному розвитку?

38 відповідей

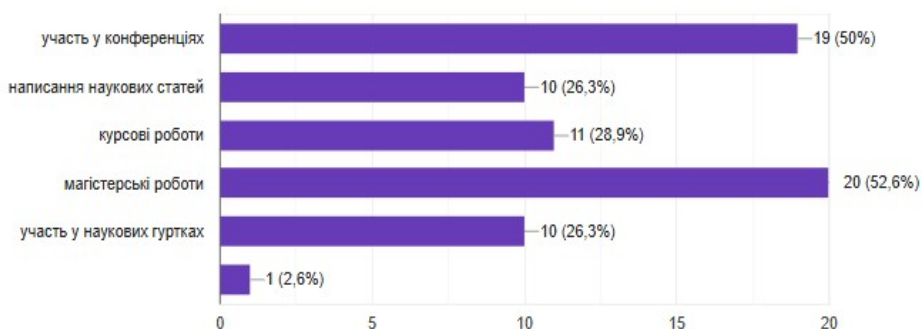


Рис. 1. Відповіді респондентів

Аналізуючи відповіді здобувачів можемо констатувати, що найбільшу цінність для них мають практико-орієнтовані та підсумкові форми дослідницької діяльності (магістерська робота, конференції), тоді як регулярна наукова активність (статті, гуртки) оцінюється як менш значуща.

Результати відповідей на наступне запитання свідчать, що основними труднощами, з якими стикаються здобувачі під час виконання науково-дослідної роботи, є передусім нестача часу (81,6%), що значно переважає інші чинники та вказує на високе навчальне навантаження і складність подання дослідницької діяльності з іншими видами освітньої діяльності. Значно меншою мірою респонденти відзначають недостатній рівень методичних знань (23,7%) та низьку мотивацію (23,7%), що свідчить про наявність певних прогалин у підготовці до наукової діяльності та потребу в її стимулюванні. Ще менш вагомим чинником є обмежений доступ до джерел (13,2%), що може бути пов'язано з поступовим розширенням цифрових ресурсів. Інші труднощі мають незначний відсоток (5,3%). Отримані дані вказують на необхідність оптимізації навчального навантаження здобувачів, посилення методичної підтримки та створення умов для підвищення їхньої мотивації до науково-дослідної діяльності.

Не менш важливим було наступне запитання, яке стосувалося ефективності підтримки з боку наукового керівника у процесі виконання дослідницької роботи. Результати опитування свідчать, що більшість респондентів оцінює таку підтримку як високу (52,6%), що вказує на достатній рівень наукового супроводу та професійної взаємодії між здобувачами й керівниками. Водночас значна частка опитаних визначила її як достатню (42,1%), що свідчить про загалом позитивне, але не максимальне задоволення рівнем консультативної та методичної допомоги. Лише незначний відсоток респондентів (5,3%) оцінив підтримку як низьку. Узагальнюючи, отримані дані дають підстави стверджувати, що наукове керівництво загалом є ефективним, однак потребує подальшого вдосконалення з метою забезпечення більш індивідуалізованого і системного супроводу науково-дослідної діяльності здобувачів.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. У процесі дослідження авторами встановлено, що науково-дослідна робота здобувачів магістерського рівня спеціальності «Дошкільна освіта» є важливим чинником формування їхньої дослідницької компетентності і важливою складовою професійної підготовки майбутніх вихователів. З'ясовано, що здобувачі загалом демонструють достатній рівень сформованості дослідницьких умінь, однак потребують подальшого розвитку аналітичного мислення, здатності до самостійного наукового пошуку та практичного застосування результатів досліджень у професійній діяльності. Встановлено також, що найбільш ефективними формами науково-дослідної роботи є виконання магістерських робіт і участь у наукових конференціях, тоді як систематична дослідницька активність (участь у гуртках, написання статей) потребує посилення. Ми виходимо з визнання, що досліджувана проблема формування дослідницької компетентності магістрантів є багатовимірною і потребує комплексного підходу, який передбачає інтеграцію дослідницьких завдань у всі компоненти освітнього процесу. Важливим є створення

умов для розвитку внутрішньої мотивації здобувачів до наукової діяльності, удосконалення методичного супроводу з боку наукових керівників, а також оптимізація навчального навантаження, що дозволить підвищити ефективність дослідницької діяльності. Дотримуючись логіки наших розмірковувань, вважаємо за необхідне визначити перспективи подальших наукових розвідок, які полягають у вивченні механізмів підвищення мотивації здобувачів до наукової діяльності та розширення можливостей залучення магістрантів до реальних наукових проєктів, що сприятиме підвищенню якості їхньої професійної підготовки і готовності до інноваційної педагогічної діяльності.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Борбич Н. В. Специфіка формування дослідницької компетентності студентів-бакалаврів спеціальності 012 Дошкільна освіта. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»*. 2025. Вип. 2. С. 31–38. DOI: <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2025.2.5>
2. Волинеш Ю. О. Підготовка майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до дослідницької діяльності. Підготовка майбутніх вихователів до роботи з дітьми дошкільного віку: компетентнісний підхід: моногр.; за заг. ред. Г. В. Беленької, О. А. Половіної. Умань : ВПЦ «Візаві», 2015. С. 161–181.
3. Дишко О. Л., Борбич Н. В., Яцик Т. О. Проблеми інтеграції наукових досліджень у процес підготовки здобувачів вищої освіти. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2025. № 217. С. 108–113. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2025-1-217-108-113>
4. Стандарт вищої освіти України : перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 01 «Освіта/Педагогіка», спеціальність 012 «Дошкільна освіта». Київ : Міністерство освіти і науки України, 2019. 16 с.
5. Щербань І., Савченко В. Сутність поняття «Дослідницька компетентність» у вітчизняній та зарубіжній літературі. *Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи*. 2021. Вип. 2 (6). С. 240–246. URL: <http://ppsh.udpu.edu.ua/article/view/250436> (дата звернення 28.03.2026).
6. Kammann F., Dargé K., Kaspar K., König J. Forschendes Lernen in der Lehrerbildung: Erfassung und Struktur studentischer Kompetenzen. In I. Gogolin, B. Hannover, A. Scheunpflug (Hrsg.), *Evidenzbasierung in der Lehrkräftebildung Edition ZfE*, Bd. 4. Springer VS. 2021. S. 13–37. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-658-22460-8_2
7. Schröder A. I., Cammann F., Darge K., Krepf M., Weyers J., König J. Development of student teachers' research competence in the context of research-based learning. *Teaching and Teacher Education*. 2025. Vol. 140. Article 104456. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11618-025-01342-y>

REFERENCES

1. Borbych, N. V. (2025). Spetsyfika formuvannia doslidnytskoi kompetentnosti studentiv-bakalavriv spetsialnosti 012 Doshkilna osvita [Specificity of forming research competence of bachelor students in specialty 012 Preschool Education]. *Akademichni studii. Seria «Pedahohika»*. Vyp. 2. S. 31–38. DOI: <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2025.2.5> [in Ukrainian]
2. Volynets, Yu. O. (2015). Pidhotovka maibutnix vykhovateliv doshkilnykh navchalnykh zakladiv do doslidnytskoi diialnosti [Training future preschool teachers for research activity]. *Pidhotovka maibutnix vykhovateliv do roboty z ditmy doshkilnoho viku: kompetentnisnyi pidkhid: monohr.*; za zah. red. H. V. Bielienkoi, O. A. Polovinoi. Uman : VPTs «Vizavi». S. 161–181. [in Ukrainian]
3. Dyshko, O. L., Borbych, N. V., Yatsyk, T. O. (2025). Problemy intehratsii naukovykh doslidzhen u protses pidhotovky zobovuvachiv vyshchoi osvity [Problems of integrating scientific research into the process of training higher education students]. *Naukovi zapysky. Seria: Pedahohichni nauky*. № 217. S. 108–

113. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2025-1-217-108-113> [in Ukrainian]

4. Standart vyshchoi osvity Ukrainy: pershyi (bakalavrskyi) riven, haluz znan 01 «Osvita/Pedahohika», spetsialnist 012 «Doshkilna osvita» [Higher Education Standard of Ukraine: first (bachelor's) level, field of knowledge 01 "Education/Pedagogy", specialty 012 "Preschool Education"]. (2019). Kyiv : Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. 16 s. [in Ukrainian]

5. Shcherban, I., Savchenko, V. (2021). Sutnist poniattia «Doslidnytska kompetentnist» u vitchyzniani ta zarubizhni literaturi [The essence of the concept of "research competence" in domestic and foreign literature]. *Psykholoho-pedahohichni problemy suchasnoi shkoly*. Vyp. 2 (6). S. 240–246. URL: <http://ppsh.udpu.edu.ua/article/view/250436> (data zvernennia: 28.03.2026). [in Ukrainian]

6. Kammann, F., Dargé, K., Kaspar, K., König, J. (2021). Forschendes Lernen in der Lehrerbildung: Erfassung und Struktur studentischer Kompetenzen [Research-based learning in teacher education: Assessment and structure of student competences]. In: Gogolin I., Hannover B., Scheunpflug A. (Eds.). *Evidenzbasierung in der Lehrkräftebildung*. Edition ZfE. Vol. 4. Springer VS. P. 13–37. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-658-22460-8_2 [in German]

7. Schröder, A. I., Cammann, F., Darge, K., Krepf, M., Weyers, J., König, J. (2025). Development of student teachers' research competence in the context of research-based learning. *Teaching and Teacher Education*. Vol. 140. Article 104456. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11618-025-01342-y> [in English]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

КОТ Надія – кандидат педагогічних наук, доцент , доцент кафедри дошкільної освіти Бердянського державного педагогічного університету.

Наукові інтереси: загальна педагогіка, теорія і методика дошкільної освіти, інноваційні педагогічні технології у дошкільній освіті.

УЛЮКАЄВА Ірина – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри дошкільної освіти Бердянського державного педагогічного університету.

Наукові інтереси: теорія і методика дошкільної освіти, інноваційні педагогічні технології у дошкільній освіті, професійна підготовка майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

КОТ Nadia – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Preschool Education Berdiansk State Pedagogical University.

Scientific interests: general pedagogy, theory and methodology of preschool education, innovative pedagogical technologies in preschool education.

ULYUKAEVA Iryna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Preschool Education Berdiansk State Pedagogical University.

Scientific interests: theory and methodology of preschool education, innovative pedagogical technologies in preschool education, professional training of future preschool teachers.

Стаття надійшла до редакції 09.03.2026 р.

Стаття прийнята до друку 24.03.2026 р.

УДК 37.014.6

DOI: 10.36550/2415-7988-2026-1-223-364-368

ISSN 2415–7988 (Print) ISSN 2521–1919 (Online)

БОРИСЕНКО Оксана –

завідувач відділення практичного навчання, викладач I категорії Кременчуцького льотного коледжу Харківського національного університету внутрішніх справ
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7858-1349>
e-mail: o.borisenko.klk@gmail.com

МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЕЛЕМЕНТ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

У дослідженні розглянуто сутність моніторингу як ключового інструменту забезпечення якості освітнього процесу в сучасних закладах освіти. Основну увагу приділено характеристиці теоретичних засад освітнього моніторингу, його функцій, видів, етапів організації та ролі в системі управління якістю освіти. Підкреслено, що моніторинг виступає не лише як механізм збору даних, а й як комплексний процес, що забезпечує системність, об'єктивність та наукову обґрунтованість управлінських рішень. У роботі порушено проблему відсутності цілісної та уніфікованої системи моніторингу якості освіти, що ускладнює отримання достовірної інформації про результати освітньої діяльності, рівень сформованості компетентностей здобувачів освіти та ефективність управлінських стратегій. Узагальнено результати досліджень вітчизняних і зарубіжних учених щодо впровадження моніторингових процедур у практику діяльності закладів освіти. Метою дослідження є обґрунтування значення моніторингу як системного процесу збору, аналізу й інтерпретації даних для підвищення якості освітнього процесу та професійної підготовки здобувачів освіти. У результаті дослідження узагальнено основні підходи до організації моніторингових досліджень, визначено їх ключові завдання та функції, а також доведено, що ефективне впровадження моніторингу сприяє своєчасному виявленню проблем, удосконаленню освітньої діяльності, підвищенню рівня освітніх результатів і прийняттю обґрунтованих управлінських рішень. Особливу увагу приділено аналізу інструментарію моніторингу, що включає методи збору кількісних і якісних даних, технології їх обробки та інтерпретації, а також механізми використання результатів для стратегічного планування розвитку закладу освіти. Обґрунтовано необхідність подальшого розвитку систем моніторингу як важливого чинника підвищення якості освіти, забезпечення сталого розвитку закладів освіти та формування конкурентоспроможного освітнього середовища, здатного відповісти сучасним викликам і потребам суспільства. Визначено перспективи подальших досліджень, які полягають в удосконаленні методів збору й аналізу даних, розширенні інструментарію моніторингу та впровадженні сучасних цифрових технологій у практику освітньої діяльності.

Ключові слова: моніторинг освіти, якість освіти, освітній процес, оцінювання, педагогічна діагностика, управління освітою, освітні дослідження, навчальні досягнення, освітня політика.